

NAUJI 2007–2010 M. LIETUVIŠKOS KILMĖS VAIKŲ VARDAI IR JŲ DAVIMO POLINKIAI

ESMINIAI ŽODŽIAI: vardas, lietuviškos kilmės vardas, vaikų vardai, dvikamienis asmenvardis, trumpinys, apeliatyvinis vardas, priesaginis vardas.

1. Vaikams pavadinti vieni žmonės renkasi žinomus vardus, kartais duoda pažįstamų ar senelių asmenvardžius, o kiti stengiasi, kad vardas būtų išskirtinis, kuo mažiau girdėtas, todėl kuria vardus patys, perdirba jau esančius asmenvardžius ar ieško jų tolimų egzotiškų šalių vardynuose. Dalis vardų perimama iš tų kraštų, kuriuose gyvena emigravę Lietuvos piliečiai. Toks vardyno pasipildymas naujais asmenvardžiais yra dabarties realybė.

Ieškant vaikui vardo ar domintis vardų kilme kalbininkai rekomenduoja skaityti Kazimiero Kuzavinio ir Bronio Savukyno sudarytą, kelis kartus perleistą *Lietuvių vardų kilmės žodyną* (toliau – LVKŽ). Vis dėlto šiandien LVKŽ visuomenės poreikių jau netenkina: nemažai vartojamų ir išplitusių vardų (pvz., *Smiltė*, *Nėdas*, kurie yra pastarųjų metų dažniausių vardų dvidešimtuose, žr. Sinkevičiūtė 2011) į jį nėra patekę. Kad realioji vardų vartoseną ir rekomenduojamas vartoti vardynas smarkiai skiriasi, jau daugiau nei prieš dešimt metų pastebėjo Vitalija Maciejauskienė (1998: 41), rašiusi apie 1991–1992 m. Lietuvos vaikams duotus vardus. Nors autorė vėliau teigė, kad LVKŽ dažniausiai nėra menkaverčių mūsų vardyno vardų (Maciejauskienė 2004: 93), tačiau pastarųjų metų duomenys rodo, kad vardynas plečiamas ir tinkamais vartoti vardais, kurie dažnai lieka kalbininkų neaptarti.

Dėl to, kad iki šiol tiksliai nežinoma, kaip keitėsi vardų mados, kokių naujų vardų atsirado lietuvių vardyne per pastarąjį šimtmetį, greičiausiai kaltas didelis informacijos kiekis ir jos rinkimo, apdorojimo problemos anksčiau dešimtmečiais. Matyt, todėl į LVKŽ ir nepateko dalis tinkamų vartoti vardų, nes žodynas buvo rengtas, kai jo autoriai neturėjo tikslių duomenų apie visos Lietuvos gyventojų vardus. Kita priežastis – buvęs griežtas to meto norminamasis pobūdis: siekiant, kad į LVKŽ nepatektų taisyklingo vardo sampratos neatitinkantys asmenvardžiai, neplistų įvairūs variantai, da-

lis vardų nebuvo įtraukiami į žodyną (ryškiausiu pavyzdžiu galima laikyti paplitusį ir kritikuotą vardo *Dóvydas* variantą *Deīvidas*).

Publikacijos apie vardus rodo, kaip iš lėto keičiasi kalbininkų požiūris į naujus asmenvardžius: į vardyną ateinantys vardai priimami pamažu, pavyzdžiui, daugiau nei prieš dvidešimt metų abejota dirbtinių dvikamienių vardų, kuriuos 1987 m. pasiūlė vartoti LVKŽ, poreikiu (žr. Maciejauskienė 1989: 84–85); kritikuotas vardas *Gretà* (Maciejauskienė 1993: 4), kuris vėliau, greičiausiai dėl didelio juo pavadintų mergaičių skaičiaus ir LVKŽ autorių pozicijos, pradėtas laikyti tinkamu (Maciejauskienė 2004: 87). Pagal to meto situaciją toks vardų vertinimas neatrodo keistas, nes ankstesniais laikais vyravęs konservatyvus požiūris į kalbą padėjo ją saugoti nuo rusizmų antplūdžio.

Vis dėlto ir šiandien kai kuriose publikacijose apie naująjį vardyną kalbos tyrėjai kritikuoja vardus, kurie turi svetimus baigmenis, pvz., *-ita*, *-eta* ir kt., trumpus dviskiemenius neaiškios svetimos kilmės vardus ir pan. (žr. Klimavičius 2004: 20–22). Atrodo, kad požiūris į tokius vardus turėtų keistis: nors kai kurie vardai dažniausiai yra atsitiktiniai, bet jais jau ne vieną dešimtmetį pavadinama vis daugiau vaikų, ir šis polinkis, kaip spėtina, dėl svetimų vardų, kultūrų įtakos ir visuotinės globalizacijos tik intensyvės. Kita vertus, tokie vardai rodo ir tam tikrą tėvų išradingumą (ar jo stoką), norą duoti vaikui kuo išskirtinesnį vardą. Šie vardai turi įprastas galūnes, todėl neigiamai vertinti neįprastus naujus vardus, kurių nesiūlo vartoti LVKŽ, nereikėtų. Atidžiau pažvelgus į minėtus vardus įmanoma paaikškinti jų kilmę, struktūrą, net motyvuoti, kodėl ir kaip jie atsirado.

Šiuo metu Lietuvos vardyne yra didesnių problemų nei gausėjantys svetimos kilmės vardai ar asmenvardžiai su svetimais formantais. Pastarąjį dešimtmetį atsiranda vis daugiau vaikų, pavadintų lietuvių kalbos sistemos neatitinkančiais vardais: be galūnių (pvz.: *Gvide*, *Vivijan*, *Kelvin*, *Veid*) ar užrašomais stengiantis išlaikyti „originalią“ rašybą (pvz.: *Linnea*, *Mariya*, *Malh*, *Mihael*). Siekiant išsaugoti pavardes (pvz., su priesaga *-auskas*), jos dokumentuose registruojamos kaip vardai, taip pat daugėja vaikų, turinčių ne du (tai, atrodo, jau yra įprasta), bet tris ir daugiau vardų¹ (pvz., *Jonas Algirdas Eduard*), kartais kelianarių vardų komponentais tampa atskiros raidės (pvz., *Grant J*) ir t. t. Būtent šias vardų kultūros problemas reikia spręsti ir svarstyti, kaip jų išvengti, o ne vien kritikuoti, aptarti bent prie kalbos sistemos derančius, nors ir keistai atrodančius vos vieną ar du kar-

¹ Pastebėta, kad ilgesnių nei penkianariai vardų nebuvo duota.

tus vaikams duotus asmenvardžius. Rodos, kad šiuo metu tinkamais vartoti reikėtų laikyti vardus, kurie yra su įprastomis kalbai galūnėmis, užrašyti pagal lietuvių kalbos taisykles ir neturi neigiamos konotacijos.

2. Šiame straipsnyje siekiama aptarti naujus lietuviškos kilmės vardus, duotus Lietuvos Respublikos (toliau – LR) piliečiams, gimusiems Lietuvoje ir užsienyje 2007–2010 m. Atsisakyta analizuoti kelianarių vardų kombinacijas (pvz.: *Godà Žavintà, Gõjus Aļgirdas*), neadaptuotus svetimos kilmės vardus (pvz.: *Abbi, Anastassia, Djemel, Mian*), nuošalyje paliekami svetimos, tarp jų ir krikščioniškos, kilmės vardai bei jų variantai (pvz.: *Diomìdis, Kornelà, Leonèlis, Tādè*) dėl didelio vardų skaičiaus, tikintis tai padaryti vėliau.

Straipsnio objektas – nauji lietuviškos kilmės vardai, kuriais iki 2007 m. dar nebuvo pavadinta LR piliečių. Duomenys imti iš Gyventojų registro tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Registras), tarpininkaujant Valstybinei lietuvių kalbos komisijai, jiems apdoroti naudota UAB „NTSG“ suprogramuota atskirų vardų statistika.

Ne tik lietuvių, bet ir visi LR piliečių vardai tiriami dėl dviejų priežasčių. Pagal Registro duomenis, nemažai šeimų, registruodamos vaikus, nenurodo jų tautybės, ir šis polinkis matyti jau beveik du dešimtmečius. Taip pat pasitaiko atvejų, kai lietuviškos kilmės vardas duodamas lenkui, rusui ar pan. Todėl ir buvo atsisakyta nagrinėti tik lietuvių tautybės vaikų vardus, nes tautybė nėra pagrindinis kriterijus, duodant vaikui lietuviškos kilmės vardą.

Taigi straipsnio tikslas – nustatyti, kokiais iki šiol dar nevartotais lietuviškos kilmės vardais plečiamas mūsų vardynas. Įgyvendinant šį tikslą siekta: 1) aptarti LVKŽ teikiamą vardų klasifikaciją ir jos aktualumą naujiems vardams aprašyti; 2) pristatyti, kokioms lietuviškos kilmės vardų grupėms vėluoja naujajame vardyne, ir atskleisti, kas būdinga kiekvienos aptariamoms grupėms vardams; 3) inventorizuoti ne pagal lietuvių kalbos taisykles užrašytus lietuviškos kilmės vardus ir išryškinti jų atsiradimo problemas.

3. Nauji, iki šiol nevartoti LR piliečių lietuviškos kilmės vardai nėra populiariūs. Jais 2007–2010 m. paprastai pavadinta po vieną vaiką, kartais – du, o tris ar daugiau kartų – retai. Nauji lietuviškos kilmės mergaičių vardai yra dažnesni nei berniukų.

Aptariant asmenvardžius terminas *lietuviškos kilmės vardas* vartojamas kiek sąlygiškai, nes daugelis toliau minimų vardų yra kildintini iš lietuvių

kalbos leksikos, kurią sudaro ir savos, ir svetimios kilmės žodžiai. Čia aptariami vardai, kurių vienas kamienas yra savos kilmės, o kitas – atsiradęs iš skolinto vardo ar apeliatyvo, nes kreipiamas dėmesys į jų atsiradimo būdą, ir vardai laikomi kūrybos rezultatais. Prie lietuviškos kilmės vardų aptariami ir tie asmenvardžiai, kurių kamienus galima sieti ne tik su lietuvių, bet ir su prūsų leksika, įžvelgiant jų bendrą baltišką kilmę².

4. Lietuvių vardus tapo įprasta dalyti į keturias grupes pagal LVKŽ 14–33: senuosius lietuviškus (baltų) vardus, kalendorinius krikštavardžius, naujuosius lietuviškus ir naujuosius skolintus vardus. Ši klasifikacija atrodo tinkama, kai aprašoma nuosekli vardyno raida. Tiriant naujus vardus, ja galima naudotis tik iš dalies, nes senaisiais ar naujaisiais LVKŽ rekomenduojamais lietuviškais vardais vardynas atnaujinamas mažai – tais, kuriais dar nebuvo pavadinta vaikų. Kita vertus, LVKŽ yra ne visi senieji lietuvių vardai, nes šaltiniuose pasitaiko ir niekur nemintų dvikamienių asmenvardžių, jų trumpinių. Vis dėlto tokie vardai vaikams duodami retai, nes dabartinis vardynas daugiausia plečiamas kalbos vartotojų sukurtais vardais. Siekiant atskleisti vardyno naujumą, LVKŽ teigiama skirtis tarp senųjų ir naujųjų lietuviškų vardų čia atrodo neaktuali, nes svarbiau atskirti LVKŽ autorių jau siūlytus vartoti vardus nuo naujai sukurtųjų.

Ryškinant šį skirtumą toliau straipsnyje lietuviškos kilmės vardai dalijami į mažesnes grupes pagal jų kilmę ir darybą: skiriami dvikamieniai asmenvardžiai, apeliatyviniai, vietovardiniai vardai ir trumpiniai. Toks vardų skirstymas neatitinka LVKŽ, nes nėra skiriami etnoniminiai vardai, kurie pagal jų pamatą (etnonimą, kuris yra apeliatyvas) priskirti prie didesnės grupės – apeliatyvinių vardų.

Į atskiras grupes, kaip LVKŽ, nedalijami ir mitologiniai ar literatūriniai vardai, kurie nuo kitų asmenvardžių skiriasi tuo, kad kalbos vartotojams renkantis tokį vardą greičiau yra svarbesnės tam tikros savybės, kurias turi mitologinė būtybė, literatūros kūrinio, kino herojus ar kultūros asmenybė, o ne vardo kilmė, aiški iš jo pamato. Vis dėlto šie vardai, kaip ir kiti, turi pamatus (jie dažniausiai yra atsiradę iš apeliatyvų, rečiau iš dvikamienių asmenvardžių, vietovardinių vardų, trumpinių), pagal kuriuos čia skiriami į minėtas keturias kilmės grupes. Atrodo, kad taip skirstyti yra tiksliau,

² Manoma, kad 2007–2010 m. gimę vaikai nebuvo pavadinti dar nefiksuotais vardyne vardais, kilusiais iš latvių kalbos.

nes išlaikomas vienas skyrimo pagrindas, o vardų specifiškumas išryškėja prie jų papildomai nurodžius, kad jie kartu yra ir literatūriniai, mitologiniai vardai.

Plačiau nei LVKŽ pristatomi ir trumpiniai: į šią grupę buvo įtraukti trumpieji vardai, atsiradę ne tik iš dvikamienių asmenvardžių (kaip LVKŽ), bet ir iš kitos kilmės vardų. Nors LVKŽ trumpiniai skiriami tik senųjų lietuviškų vardų grupėje (prie naujųjų lietuviškų vardų jie net neminimi), realūs vardų pasirinkimo polinkiai rodo, kad vaikai pavadinami trumpiniais, atsiradusiais ir iš kitos kilmės vardų.

Į atskiras grupes neskiriami ir galūnių, priesagų vediniai. Kadangi šie vardai turi tą patį pamatą kaip ir formantų neturintys asmenvardžiai, jie aptariami prie minėtų vardų grupių.

5. Peržiūrėjus naujausius vaikų vardus matyti, kad 2007–2010 m. vardynas daugiausia buvo atnaujintas dvikamieniais vardais.

5.1. Iš vardyne fiksuotų, bet anksčiau vaikams neduotų, dvikamienių vardų dalis yra tokių, kuriuos siūlo LVKŽ: *Aroidà, Aūgmilė, Aūšvydė, Dróvydė, Eīgmantė, Gañtautė, Jógundė, Kiñtvilė, Kóviltė, Mañvydė, Mìnvilė, Sirmantė, Vismilė, Žadminà; Aīkantas, Geīsvydas, Mīlgeidas, Mīngailas, Nórnilas, Nórminas, Taūtgingtas, Vīntaras*³. Todėl spėtina, kad pavadinant vaiką naudojamosi ir LVKŽ. Taip pat vaikai vadinami ir dvikamieniais vardais, turinčiais kitas galūnes, nei teikia LVKŽ: *Žygimantà; Arovìlis, Deīmilius, Eīnorius*. Tai rodo, kad vardynas plečiamas ne vien siūlomais ar naujais dvikamieniais vardais, kurie baigiasi *-as, -ė* ir *-a* (tokius dvikamienių vardų variantus dažniausiai nurodo LVKŽ)⁴, bet ir *-is, -ius*.

5.2. Kita dalis naujų vardų sudaroma iš dvikamienių asmenvardžių, kurių yra ir LVKŽ, kamienų: plg.: *Aimantà*⁵, *Aimedà, Aivaldà, Aivinà, Argirà, Arìmeda, Augundà, Bergáilė, Dóvinė, Mintoidà, Nármantė, Rādmilė, Váidmilė, Vaīgandė, Vaīmantė, Vilgústė; Aūštaras, Aŗvinas, Dárminas, Dárvinas,*

³ Mergaičių ir berniukų vardai aptariami kartu: pirma pateikiami mergaičių, o po kabliataškio – berniukų vardai.

⁴ Dažni atvejai, kai LVKŽ siūlo vartoti tik dvikamienius moterų vardus, kurie baigiasi *-ė*, bet ne *-a* (pvz., *Mīlgydė*, nors *Mīlgydas*); taip pat pasitaiko, kad nurodomas tik vyro (pvz., *Mīnjotas*) vardas.

⁵ Čia ir toliau pateikiami nauji lietuviškos kilmės vardai yra sukirčiuoti pagal bendruosius lietuvių vardų kirčiavimo polinkius. Tais atvejais, kai vardas gali būti kirčiuojamas dvejopai (pvz., *Aimantà* 3b ir *Aīmanta* 1 pagal modelį *Eikintà* 3b ir *Eīkinta* 1), teikiamas pirmasis vardo kirčiavimo variantas.

*Deĩmiras, Eĩgvirdas, Eĩtmantas, Geĩdvydas, Gėlvinas, Rĩngardas, Sármantas, Vėygardas*⁶. Taigi matyti, kad nauji vardai sudaromi pasirenkant įvairios (kiek dažniau trinarės, taip pat keturnarės, dvinarės) struktūros kamienus, o kuriant naują asmenvardį gali būti paimta viena iš įprastų trijų dvikamienių vardų galūnių. Lyginant šiuos vardus su 5.1. poskyryje minėtais vardais aišku, kad naujus vardus pirmiausia linkstama sudaryti su įprastomis vardų galūnėmis, o tik vėliau su kitomis – *-is, -ius*.

5.3. Iš vaikų vardyno matyti, kad dvikamienių vardų kūrimas yra gyvas procesas. Sudarant naujus vardus dažnai prie žinomo antrojo dvikamienių vardų kamieno pridodamas naujas kamienas, kilęs arba iš krikščioniškos kilmės vardo trumpinio: *Jùstautė* (plg. *Jùstė*), *Zigmintà* (plg. *Zìgmas*); *Ègvidas* (plg. *Ègis*), *Elìmantas* (plg. *Èlis*), *Mātautas* (plg. *Mātas*), arba iš apeliatyvo: *Gražbìlė* (plg. *gražùs*), *Jaũsmilė, Jausminà* (plg. *jaũsti*), *Jusminà* (plg. *jùsti*), *Rāsviltė* (plg. *rasà*; ar *ràsti*); *Lokìmantas* (plg. *lokỹs*)⁷.

Pasitaiko atvejų, kai antrasis dvikamienio vardo kamienas yra nesusijęs nei su lietuviškos, nei su krikščioniškos kilmės vardu, bet yra atsiradęs iš naujo svetimos kilmės vardo: *Eĩtlandas* (su *-land-* – *Jolánda, Rolándas*), *Jormándas* (<*Jōris* su baigmeniu *-mandas*, plg. *Armándas*), *Mĩngridas* (su *-grid-* – *Ingridà, Sigrìdas*)⁸. Tokio tipo naujus dvikamienius vardus V. Maciejauskienė (1998: 39–40) vadina hibridinės darybos ir teigia, kad jų darybai nereikėtų pritarti. Vis dėlto šis požiūris šiandien atrodo kiek senstelėjęs.

Visi minėti dvikamieniai vardai, turintys naujus savos ir svetimos kilmės kamienus, atrodo vienodi, nes sukurti tokiu pačiu būdu: vienas dvikamienio vardo kamienas pakeistas nauju kamienu. Taip pat visų sukurtų dvikamienių vardų naujieji kamieniai yra kilę iš įprastų ir paplitusių vartosenoje įvairios kilmės asmenvardžių ar apeliatyvų.

Toks aptartas dvikamienių vardų kūrimo būdas lietuviams yra įprastas: jis matomas iš naujų dvikamienių asmenvardžių, atsiradusių įvedus krikščionybę. Šiuose varduose dažniau pirmojo, rečiau – antrojo kamieno po-

⁶ Taupant vietą prie šių vardų nenurodomi minėtus kamienus turintys LVKŽ teikiami vardai ir tikimasi, kad susidomėjęs skaitytojas pats pasinaudos žodynu.

⁷ Kai kuriais atvejais pirmojo kamieno pozicijoje esantį garsų junginį sunku paaiškinti, plg. *Lāviltė*. Gal tam turėjo įtakos skiemeniu *la-* prasidedantys vardai, plg. *Lāvija* (?).

⁸ Neatmestina galimybė, kad kamienas *grid-* gali būti iškreiptas iš įprasto dvikamienių vardų kamieno *gird-* jį registruojant. Vis dėlto jis tokiu kamienu nelaikomas, nes mūsų vardyne yra daugiau vardų, turinčių antrąjį dėmenį *grid-*, plg. *Aĩgridas, Maĩgridas* ir kt.

zicijas užėmė krikščioniškų vardų trumpiniai, pakeitę ankstesnius lietuviškos kilmės kamienus (žr. Zinkevičius 2008: 284–286). Taigi čia pateikti naujadarai rodo, kad sudėtiniai vardai toliau kuriami tokiais pačiais būdais kaip ir ankstesniais amžiais, o jų sudedamieji elementai yra plačiai vartojami įvairios kilmės vardai. Todėl manytina, kad nereikia šių vardų vertinti neigiamai, nes juose matyti ir naujų dvikamienių vardų kūrybos tęstinumas, ir vardyno atnaujinimo galimybės.

5.4. Dar kitas naujų vardų šaltinis yra dvikamienės pavardės. Su jomis gali būti siejami vardai *Asminà* (plg. pvd. *Asmināvičius*, kur *asmin-* kilo iš **ais-min-*, LPŽ I 128), *Èsmantė* (plg. pvd. *Esmantas*, LPŽ I 583), *Jagminà* (plg. pvd. *Jāgminas*, LPŽ I 783); *Doļmantas* (plg. pvd. *Doļmantas*, LPŽ I 511), *Reīvidas* (plg. pvd. *Reīvidis*, LPŽ II 593), *Skáivoydas* (plg. pvd. *Skáivoydas*, LPŽ II 728). Kad dvikamienės pavardės gali pasitarnauti kaip vardai, ypač tie, kurie mažai žinomi, rašė dar Antanas Salys (1983: 267). Iš šių vardų greičiausiai ir matyti, kad pavadinant vaikus naudojamosi pavardėmis, kai siekiama išsaugoti giminės asmenvardį, ir taip retos pavardės tampa vardais.

Spėtina, kad tokio tipo dvikamienės lietuvių pavardės turėjo įtakos dvikamieniams asmenvardžiams, kurių kamienai yra įprastesni pavardėms, kilusioms iš tarminių ar dėl užrašymo pakitusių asmenvardžių formų, pvz.: *Aĩtvidė* (plg. *Eĩtvydė*), *Demilė* (plg. *Deĩmilė*), *Diāmontė* (plg. *Dómantė*)⁹, *Ermantà* (plg. *Arimantà*), *Eĩrtautė* (plg. *Aĩrtautė*), *Gilmenà* (plg. *Gilminà*); *Damilis* (plg. *Dómilas*), *Dėminas* (plg. *Deĩminas*), *Raĩgerdas* (plg. *Raĩgardas*). Šiame kontekste vertinant vardų kamienus atrodo, kad gretutinės vardų formos suteikia vardynui tarminio atspalvio. Taigi atsiranda problemų dėl kamienų autentiškumo: kadangi dalis kamienų yra pakeitę ar iškraipyti užrašant pavardes, tad matyti, kaip lietuvių vardyne plinta kitokie nei įprastai LVKŽ rekomenduojamų vardų kamienai. Todėl keltinas klausimas – ar tokius kamienus turintys vardai yra teiktini. V. Maciejauskienė (1998: 38) juos vadina iškreiptais ar su klaidomis užrašytais vardais.

Vis dėlto atrodo, kad tie vardų kamienai, kurie paplitę keliose skirtingose dvikamienėse pavardėse, galėtų būti teiktini ir vartotini varduose, bet komentuojuot tokius vardus reikėtų nurodyti, kad kamienas nėra autentiškas. Taip pat ir tie kamienai, kurie jau išplito lietuvių varduose (taip atsi-

⁹ Įmanoma, kad vardas atsirado iš angl. *diamond*, it. *diamanti* ar kt. kalbų žodžių, reiškiančių deimantą.

tiko su kamienu *vid*⁻¹⁰, kurio vartojimą galėjo paskatinti ir dvikamieniai vardai su pirmuoju kamienu *vid*-, plg. *Vidmantas*), atrodo tinkami vartoti. Galima būtų manyti, kad kamienų dažnumas ir vartojimas varduose yra rodiklis, kurie tarminiais ar iškraipytais laikomi kamieniai yra tinkami naujiems vardams sudaryti, o kurie kamieniai – atsitiktiniai ir vengtini.

5.5. Naujųjų dvikamienių vardų kamieniai yra labai įvairūs, sunku skirti, kurie kamieniai vyrauja. Atrodo, kad kiek dažnesnis yra antrasis mergaičių dvikamienių vardų kamienas *mant*-. Spėjama, kad vardai su šiuo kamienu sudaromi dėl dvikamienių vardų trumpinio *Mañtas* populiarumo (šis vardas buvo ypač populiarus berniukų vardyne 1984–1999 m., kai kasmet juo pavadindavo daugiau nei po 600 berniukų). Kad kamienas *mant*- dažniau vartojamas sudarant dvikamienius mergaičių vardus, gali būti aiškintina „kompensacinio mechanizmo“ poveikiu, nes mergaičių vardyne vardas *Mañtė* yra retas. Taip pat kuriant naujus mergaičių vardus apydažnis yra pirmasis kamienas *ai*- (kontrastuoja su LVKŽ vardais, kur pateiktas vienas vardas su *ai*- – *Aigùstė*).

5.6. Dvikamieniai asmenvardžiai plečiami ir priesagomis¹¹, plg. *Armintėja*, *Eroilėja*, *Mantvilija*. Tokie vardai reti; taip yra greičiausiai todėl, kad ir patys nepriesaginiai vardai yra ilgoki – triskiemeniai, o šiuo metu labiau linkstama vaikams duoti trumpus vardus (daugiau žr. Sinkevičiūtė 2011: 3–9).

6. Kiti vardai, kuriais plečiamas vardynas, yra apeliatyviniai.

6.1. Vaikams duodami ir niekada nevartoti LVKŽ siūlomi vardai, plg. *Ažuolė*, *Gařsė*, ir ten teikiamų apeliatyvinių vardų galūnių variantai, plg. *Drāvis*, *Keñnis*. Šie vardai taip pat paremia mintį, kad renkant vardą kūrybiškai naudojamosi LVKŽ.

6.2. Pavadinama ir sukurtais vardais, kurių pamatas dažnai yra su gamta susijęs nepriesaginis apeliatyvas: augalas, pvz.: *Brùknė* (plg. *brùknė*), *Lūg-*

¹⁰ Šiuo metu visame lietuvių vardyne yra daugiau nei 40 dvikamienių vardų, kurių antrasis kamienas yra *vid*-, plg.: *Aīvidas*, -ė, *Algīvidas*, *Alģvidas*, -a, *Alīvidas*, -a, -ė, *Ařvidas*, -a, -ė, *Aūgvidas*, *Aūšvidas*, *Dārvidas*, *Daūgvidas*, *Eīdvidas*, -a, *Eīgvidas*, *Eīšvidas*, *Eītvidas*, -ė, *Eīvidas*, -a, *Gaūdvidas*, *Gėdvidas*, -a, *Geīvidas*, *Geřvidas*, *Gilvidà*, *Gintvidas*, *Girvidas*, *Grāžvidas*, -a, -ė, *Grīnvidas*, *Iřvidas*, *Jóvidas*, -a, -ė, *Laīšvidas*, -a, *Līnvidas*, -a, *Mañtvidas*, *Mañvidas*, -a, *Milvidas*, -a, *Mīntvida*, *Mīnvidas*, *Nārvidas*, *Neīvidas*, -ė, *Nórvidas*, -a, *Rādvidas*, -a, *Rīmvidas*, -a, *Rīnvidas*, -a, *Taūtvidas*, -a, *Tólvidas*, *Vaividà*, *Viltvidas*, *Vilvidė*, *Vīšvidas*, *Žādvidas*, *Žeividà*, bei daugiau nei 100 dvinarių vardų, kurių vienas yra dvikamienis asmenvardis su antruoju kamienu *vid*-.

¹¹ Apie tai žr. toliau.

nė (plg. *lūgnė* „lūgninių šeimos augalas“), *Smilga*, *Smilgė* (plg. *smilga*); paukštis, pvz., *Volungė* (plg. *volungė*); gamtos objektas, reiškinys, pvz., *Kaitrą* (plg. *kaitrą*), *Pūsnė* (plg. *pusnė*), *Žėmė* (plg. *žėmė*), *Šėrkšnas* (plg. *šėrkšnas*). Taip pat yra vardų, susijusių su pojūčiais, savybes įvardijančiais apeliatyvais, pvz.: *Gėlą* (plg. *gėlą* „didelis skausmas“)¹², *Jaūstė* (plg. *jaūsti*); *Mañdrius* (plg. *mañdras*), *Ōrius* (plg. *orūs*). Greičiausiai pagal mėnesio pavadinimą atsirado *Gruodą*, *Grúodė* (plg. *grúodis*, nors ir *grúodas*). Iš berniukų vardų dar minėtini *Dijōkas* (plg. *dijōkas* „raštininkas“), *Jaunėlis* (plg. *jaunėlis*), kurių pamatiniai žodžiai susiję su profesija, socialine padėtimi.

Apie tai, kad gimtosios kalbos bendrinė leksika turėtų būti naujų vardų kūrimo šaltinis, yra rašiusi ir V. Maciejauskienė (1998: 36), ir tokiam požiūriui į apeliatyvinius vardus galima tik pritarti. Čia komentuohtinas vardas *Dijōkas*, atsiradęs iš skolinio *dijōkas* „raštininkas“, kurio vartoti nereikėtų pirmiausia dėl jo reikšmės – vardais tapę profesijų pavadinimai mūsų vardyne atrodo kiek keistai, nors užsienio varduose tokių polinkių jau yra. Reikia tikėtis, kad ir *Jaunėlis* liks vienetinis vardas, duotas berniukui, greičiausiai pagal serialo „Sopranai: mafijos kronika“ veikėjo vardą, nes deminutyvinė priesaga ir kamieno reikšmė gali pasirodyti keistoki, kai vaikas užaug.

Pasitaiko iš tarptautinių žodžių atsiradusių vardų: *Alegrą* (plg. *allegro*), *Dakotą* (plg. *Pietų Dakotą*, JAV valstija), *Safyrą* (plg. *safyras*), tačiau tokių vardų yra mažai.

6.3. Lietuvoje randasi ir apeliatyvinės kilmės vardų su priesagomis. Vieni jų parinkti iš LVKŽ, pvz., *Dangilė* (<*Dañgė*), o kiti, pvz., *Jōringas* (<*Jōris*), taip pat atsirado pasinaudojus žodynu, tik pakeičiant vardo galūnę. Šių vardų yra mažai, nes ir LVKŽ tokios kilmės vardų, kuriais nepavadinti vaikai, liko nedaug.

6.4. Dar kiti priesaginiai apeliatyvinės kilmės vardai yra sukurti. Daugelio jų pamatas yra nepriesaginiai to paties kamieno vardai, iš kurių dažniausias yra *Ūgnė*, plg. iš jo atsiradusius *Ugnėja*, *Ugnėtė*, *Ugmilė*, *Ugnitą*¹³. Kad iš vardo *Ūgnė* padaroma daug priesaginių vedinių, aiškintina jo dažnumu lietuvių vardyne, ypač nuo 2002 m.

Kitų priesaginių vardų pamatas dažniausiai yra žinomi ar pastaraisiais metais pamėgti vardai: *Aidestą* (<*Áida*), *Aistilė* (<*Áistė*), *Audritą* (<*Áudra*),

¹² Gali būti, kad šis vardas yra padarytas iš apeliatyvo *gėlė*.

¹³ Spėtina, kad vardas *Ugmilė* galėjo būti perdirbtas iš *Ūgnė* ir *Emilė*.

Gintarità (<*Gintārē*), *Jūrūnē* (<*Jūra*), *Smiltēja* (<*Smiltē*), *Upēja* (<*Ūpē*); *Aistėjus* (<*Áistis*, *Áistē*), *Aūdrijus* (<*Aūdrīus*), *Taūrinās* (<*Taūras*). Dar kitus panašius vardus galima kildinti iš Registre esančių retų nepriesaginių vardų: *Deivintà* (<*Deīvē*), *Gerūnē* (<*Gerà*), *Snaigità* (<*Snaīgē*); *Gērintas* (<*Gērius*) ar lietuvių apeliatyvų: *Sēlijà* (< *sēlis*)¹⁴.

Iš vardų priesagų matyti, kad jos yra labai įvairios. Greičiausiai dėl to, kad priesaginių mergaičių vardų yra daugiau, įvairesnės yra jų priesagos, iš kurių dažnesnės – *-ita* (4x), *-ėja* (3x), *-ilė* (3x), *-ūnē* (2x). Bendros priesagos, su kuriomis sudaromi nauji ir berniukų, ir mergaičių apeliatyviniai priesaginiai vardai, yra *-ėj-* ir *-ij-*.

Komentuojant šios grupės, taip pat minėtų dvikamienių vardų savos ir svetimos kilmės priesagas įdomu pastebėti, kad jos yra fiksuotos mūsų pačių vardyne. Peržiūrėjus, su kokiomis priesagomis sudaromi Lietuvos hidronimai (žr. Vanagas 1970: 70–215), matyti, kad visos minėtų vardų priesagos yra vandenvardžiuose. Atrodo, kad tai yra argumentas, kodėl nereikėtų neigiamai vertinti naujųjų apeliatyvinės kilmės priesaginių vardų, padarytų pagal svetimos kilmės asmenvardžius ir turinčių svetimos kilmės priesagas, nes darybos formantas paliudytas mūsų vardyne¹⁵.

Pateiktus priesaginius vardus sieja ir bendras bruožas: šie asmenvardžiai yra sukurti iš kalbos vartotojams žinomų vardų ar apeliatyvų. Todėl tokie vardai vertintini kaip kūrybos rezultatas pagal esamų vardų modelius iš aiškių pamatų ir su žinomais formantais, kurie fiksuoti ir hidronimikoje.

7. Naujajame vardyne randama ir vietovardinių vardų – *Prėila*, *Veñtē*, kurių nemini LVKŽ (yra tik *Ventà*). Su lie. hidronimu *Beržūnà* gal galima sieti ir vardą *Beržūnà*, su ežero vardu *Gilūžis* – *Gilūžē*. Tokie vietovardiniai nauji vardai yra reti.

8. Iš dažniausių pastarųjų metų vardų dvidešimtukų matyti, kad vis dažnesni tampa dviskiemeniai vardai, o vardyne, ypač mergaičių, populiarėja trumpiniai (Sinkevičiūtė 2011: 3–9).

¹⁴ Priesagas turinčių apeliatyvinės kilmės vardų pamatą galima ir tiesiogiai sieti su apeliatyvu, iš kurio atsirado minimi nepriesaginiai vardai.

¹⁵ Argumentas dėl tokio pobūdžio priesaginių vardų vertinimo buvo iškeltas ir palaikytas dar 2009 m. VLKK Vardyno pakomisėje, svarstant baltiškos kilmės vardų teiktinumą vartoti.

8.1. Tarp naujų lietuviškos kilmės trumpųjų vardų šiuo metu vyrauja dvikamienių vardų trumpiniai. Vardynas atnaujinamas LVKŽ siūlomais vartoti trumpiniais: *Džiùgė*, *Gaũdė*; *Mìntas* (jie LVKŽ yra antraštiniai vardai). Taip pat oficialiais vardais tampa ir dvikamienių asmenvardžių trumpiniai, kuriuos LVKŽ teikia prie konkrečių vardų: *Ařtė* (plg. *Ařtautė*), *Geřtė* (plg. *Geřtarė*); *Mañtrius* (plg. *Mañtrimas*), *Taũčius* (plg. *Taũtoilas*). Šie vardai rodo, kad vis daugiau trumpinių įgauna oficialaus vardo statusą, ir todėl nereikėtų vengti jų vartoti, nes aiškus ir jų pamatas, ir sudarymo būdas. Iš kitų kilmės grupių naujų trumpųjų vardų minėtinas tik *Gabijà* trumpinys *Gābė*, kurį prie šio vardo teikia LVKŽ.

8.2. Nors LVKŽ nurodo įvairias galūnes turinčių trumpinių, bet vardynas plečiamas ir LVKŽ siūlomiems dvikamienių vardų trumpiniams renkant kitas galūnes: pvz.: *Tarà* (plg. *Tārė* < *Tařvilė*), *Tilà* (plg. *Tilė* < *Tilmantė*); *Giris* (plg. *Giras* < *Girmantas*), *Girstis* (plg. *Girstys* < *Girstautas*), *Jóvis* (plg. *Jóvas* < *Jóvydas*), *Mañtis* (plg. *Mañtas* < *Mañtautas*), *Nóris* (plg. *Norys* < *Nórmantas*), *Rādis* (plg. *Rādas*, *Radvys* < *Rādvilas*), *Žygis* (plg. *Žygas* < *Žygaudas*). Tai rodo, kad šiuo metu plinta įvairios trumpųjų vardų formos: vyrų – su galūnėmis *-as*, *-is*, *-ys* ir *-us*, moterų – su *-a* ir *-ė*. Todėl siūlant vartoti įvairius trumpinius reikėtų teikti vartoti visus įmanomus jų variantus.

8.3. Atsiranda ir LVKŽ nesiūlytų vartoti dvikamienių asmenvardžių trumpinių, pvz.: *Aĩsmė* (plg. *Aĩsmantė*), *Kuñtė* (plg. pvd. *Kuñtautas*), *Mìndė* (plg. *Mìndaugė*); *Aĩsis* (plg. pvd. *Aĩsmantas*). Matant lietuvių vardyno pokyčius spėtina, kad tokių vardų daugės.

8.4. Vaikai vadinami iš dvikamienių vardų atsiradusiais priesaginiais trumpiniais – tai LVKŽ siūlomi priesaginiai vardai, pvz.: *Gedėnė*, *Gytėnė*, *Vìlintė*; *Sìnotas*. Vardynas plečiamas ir pakeitus LVKŽ siūlomo priesaginio vardo galūnę, pvz., *Eidenà* (šalia *Eidėnė*).

8.5. Dar kiti iš dvikamienių vardų atsiradę trumpiniai plečiami priesagomis: *Aisėja* (*Aisė* < *Aĩsmantė*), *Aurūnė* (*Aūrė* < *Aūrimė*), *Eidėja* (*Eidė* < *Eĩdmantė*), *Gederà* (*Gėdė* < *Gėdmantė*), *Gintėja* (*Gintė* < *Gintautė*), *Medinà*, *Medunė* (*Mėdė* < *Mėdvilė*), *Milavà* (*Milė* < *Milgedà*), *Minedà*¹⁶, *Minelà*, *Minėja* (*Minė* < *Mìndaugė*), *Radilė* (*Rādė* < *Radvydà*), *Vilántė* (*Vilė* < *Vilgailė*); *Ařvoijus* (*Ařvois* < *Ařvydas*), *Dārintas* (*Dārius* < *Dārtautas*), *Mìntijus* (*Mìntas* < *Mìntautas*), *Tarúnas* (*Tarys* < *Tařvydas*), *Váidingas* (*Váidas* <

¹⁶ Šis vardas greičiausiai atsirado pagal popmuzikos atlikėjo pseudonimą *Minėdas*, kurio tikrasis vardas yra *Mìndaugas*.

Váidminas), *Viltėjus* (*Viltỹs* < *Viltautas*), *Žýgítas* (*Žýgas* < *Žygímantas*)¹⁷. Šių vardų priesagos, kaip ir apeliatyvinės kilmės vardų, taip pat yra paliudytos Lietuvos hidronimuose. Kaip tik todėl galima tokius vardus vertinti kaip teiktinus mūsų vardynui ir laikyti tinkamais vartoti (dėl to žr. anksčiau).

Pridurtina, kad sudarant naujus priesaginius trumpinius prie jų kamieno dedamos mažiau pasikartojančios nei apeliatyviniuose varduose priesagos. Iš jų ir berniukų, ir mergaičių vardams yra būdingos *-ėj-* ir *-ūn-*, o kiek dažnesnė yra mergaičių vardų priesaga *-ėja*, berniukų – *-ijus*.

9. Peržiūrėjus naujus 2007–2010 m. vaikų vardus matyti, kad LR piliečiai gauna ir lietuvių kalbos normų neatitinkančių vardų. Tokių vardų kaip atskirų vienetų nėra daug, tačiau yra užrašytų ir po kelis kartus¹⁸, pvz.: *Vilte* (5), *Rugile* (3). Jų dažnumas yra tiesiogiai susijęs su tų metų visų vaikų vardų dažnumu: po kelis kartus neįprastai užrašyti yra į dažniausių vardų dešimtukus patenkantys vardai.

Dalis vardų yra užrašyti su klaidomis: juose trūksta nosinių raidžių, plg.: *Drąsità*, *Kęstminà*; *Ážuolas*. Pastebėta, kad tokiais vardais dažniausiai yra pavadinti lietuvių tautybės ir Lietuvoje gimę vaikai. Kita dalis LR piliečių vardų užrašyti su raidėmis *e*, *u*, *z* vietoj lietuviams įprastų *é*, *ū*, *ž*, pvz.: *Aistę*, *Armantę*, *Deimantę*, *Eimantę*, *Gytę*, *Gustę*, *Jorunę*, *Ovilę*, *Rimantę*, *Rugilę*, *Smiltę*, *Viltę*, *Zavinta*; *Dziugas*. Tokie vardai dažnoki: jie yra užsienyje (ypač Airijoje, taip pat Jungtinėje Karalystėje, JAV) gimusių LR piliečių ir dažniausiai lietuvių tautybę turinčių tėvų vaikų vardai.

Dar kitaip, pvz.: *Deymantas*, *Ioris*, kur vardo atskirų skiemenų struktūra nėra įprasta lietuvių kalbai, pavadinti Lietuvoje gimę vaikai (tiesa, tautybė nenurodyta). Treti lietuviškos kilmės vardai, pvz.: *Deinor*, *Eivid*, *Eiman*, yra Lietuvoje gimusių vaikų asmenvardžiai, bet galima manyti, kad vardais be galūnių buvo pavadinti kitataučiai, nes nenurodyta, išskyrus vieną (lenkas), jų tautybė. Pasitaiko, kad užsienyje gimę LR piliečiai registruojami naujais vardais be galūnių, pvz.: *Bart*, *Berkant*, *Ned*, iš kurių tik prie vieno nuro-

¹⁷ Nors šie vardai, turintys priesagas, kildinami iš dvikamienių vardų trumpinių, tačiau kai kuriais atvejais negalima atmesti ir kitokios kilmės galimybės (pvz., *Aurūnė* galima laikyti atsiradusiu ne tik iš dvikamienio vardo trumpinio *Aūrė* < *Aūrīmė*, bet ir iš krikščioniškos kilmės vardo *Áura* < *Aurėja*, *Aurèlija*).

¹⁸ Vardų, kurie neatitinka mūsų kalbos sistemos, užrašyti su klaidomis ir pan., šiuo metu yra gerokai daugiau: čia aptariami tik tie, kurie atsirado 2007–2010 m. ir anksčiau nebuvo fiksuoti.

dyta tautybė, kad vaikas lietuvis. Yra ir neįprastus skiemenis turinčių vardų, duotų užsienyje gimusiems vaikams, pvz.: *Gitte*, *Yoris*, *Lūkass*, iš kurių tik *Yoris* yra lietuvis.

Šių vardų problema yra oficialusis jų statusas: užsienyje gyvenančios šeimos, norinčios duoti vaikams vardus, juos registruoja pagal ten esantį raidyną, o atvykus į Lietuvą vardai nekeičiami lietuvių kalbos rašyba. Todėl vardyne tokių vardų ir esama.

IŠVADOS

Aptarus naujuosius lietuvių kilmės 2007–2010 m. asmenvardžius, vaikų vardyne ryškėja keli jų pasirinkimo ir vartojimo polinkiai.

Vardynas atnaujinamas naudojantis ir LVKŽ teikiamais, ir naujais, dar iki šiol nesiuilytais vartoti vardais. Atrodo, kad LVKŽ siūlomų vartoti vardų ištekliai jau išnaudoti, asmenvardžių iš žodyno naujame vardyne yra mažuma. Todėl vertinant naujus vardus LVKŽ teikiamos vardų klasifikacijos kontekste matyti, kad žodyne teikiamas skirstymas (senieji ir naujieji lietuviški vardai) tinkamas tada, kai aprašoma vardų raida. Aptariant naujus vardus aktualiau yra išryškinti jų naujumą ir sukūrimo faktą.

LVKŽ išskiriamų naujųjų lietuviškų vardų klasifikaciją reikėtų tobulinti, nes joje nematyti bendro skirstymo pamato. Kai kuriuos vardus (etnoniminius, mitologinius, literatūrinius) pagal jų pamatinio žodžio kilmę dažniausiai galima priskirti prie apeliatyvinių, taip pat dvikamienių ar kitų vardų, prie kurių siūlytina pateikti papildomos informacijos, kad vardas yra mitologinis, literatūrinis ar pan. Taip pat dėl sudarymo būdo siūloma skirti ir vardų trumpinių grupę, į kurią būtų įtraukiami ne tik dvikamienių vardų, bet ir kitų vardų grupių trumpiniai.

Pagal kilmę naujajame vardyne dažniausiai randama trijų grupių vardų: dvikamienių asmenvardžių, apeliatyvinių vardų ir dvikamienių asmenvardžių trumpinių, iš kurių – paskutinių dviejų grupių asmenvardžiai dažnai plečiami priesagomis. Kitokių vardų yra reta; pasitaiko vienas kitas vietovardinis vardas.

Dvikamieniai asmenvardžiai sudaromi ne tik iš įprastų vartoti kamienų, vis daugiau atsiranda naujų asmenvardžių, kurių vienas iš kamienų yra apeliatyvas, savos ar svetimos kilmės vardas. Šis vardų kūrimo būdas, kai įprastas vardo kamienas keičiamas kitu, ypač pirmojo kamieno pozicijoje,

nėra naujas: tokie dvikamienių vardų kūrimo polinkiai matyti nuo krikščionybės Lietuvoje pradžios. Šiuo būdu dabar jau yra perdirbami ir svetimoms kilmės daugiaskiemieniai vardai, keičiant jų pradžią daugiausia lietuviškais kamienais.

Aiškėja, iš kokių įprastų kamienų sudaromi vardai: mergaičių vardyne antrųjų kamienų pozicijoje kiek dažnesnis yra kamienas *mant-*, o iš pirmųjų kamienų išskirtinas populiarėjantis kamienas *ai-*, kurio vieną vardą *Aigustė* teikia ir LVKŽ.

Apeliatyvinės kilmės vardai sudaromi dvejopai: nepriesaginių vardų pamatas yra leksika, dažniausiai susijusi su gamta, o priesaginių – to paties kamieno vardai. Iš varduose vartojamų priesagų matyti, kad jos yra įvairios ir fiksuotos ne tik svetimuose varduose, bet ir Lietuvos hidronimuose. Todėl priesagas turintys vardai, atsiradę iš apeliatyvų, yra teiktini vartoti ir laikytini žmonių kūrybos rezultatais.

Iš trumpinių kilusių vardų gausa rodo jų plėtrą mūsų vardyne ir liudija polinkį – vadinti vaikus trumpais vardais. Iš nepriesaginių trumpinių matyti, kad kuriami galūnes *-as*, *-is*, *-ys* ir *-ius*, taip pat *-a* ir *-ė* turintys trumpiniai. Trumpiniai yra plečiami ir priesagomis, įvairesnėmis nei tos, kurios pridamos prie apeliatyvinės kilmės vardų.

Ne pagal lietuvių kalbos taisykles užrašomų LR piliečių vaikų vardų atsiranda ir Lietuvoje, ir užsienyje. Atrodo, kad naujų, dar nefiksuotų, su klaidomis užrašomų vardų Lietuvoje nėra daug: dažniausiai pasitaiko vienas kitas be nosinės raidės, ilgojo balsio ar galūnės užrašytas vardas. Užsienyje gimę vaikai pavadinami lietuviškais vardais, bet jie, užrašyti kitų kalbų rašmenimis, neatitinka lietuviško vardo statuso.

LITERATŪRA

- Klimavičius J. 2004: Tarptautiniai žodžiai lietuviškoje reklamoje. – *Reklamos kalba*, Vilnius: LKI, 14–32.
- LPŽ 1985, 1989: *Lietuvių pavardžių žodynas* 1, 2. Ats. red. Aleksandras Vanagas, Vilnius: Mokslas.
- LVKŽ 2007: Kuzavinis K., Savukynas B. *Lietuvių vardų kilmės žodynas*, Vilnius: MELI.
- Maciejauskienė V. 1989: Ne visi vardai puošia vardiną. – *Kalbos kultūra* 57, 62–86.
- Maciejauskienė V. 1993: Apie mūsų vardų vartoseną. – *Gimtoji kalba* 9, 3–6.

- Maciejauskienė V. 1998: Lietuvių vardyno raidos polinkiai. – *Kalbos kultūra* 71, 33–42.
- Maciejauskienė V. 2004: Dar kartą apie lietuvių vardus. – *Kalbos kultūra* 77, 84–95.
- Salys A. 1983: Mūsų lietuviškieji vardai. – *Raštai 2. Tikriniai vardai*, Roma: Lietuvių katalikų mokslo akademija, 267–284.
- Sinkevičiūtė D. 2011: Žvilgsnis į populiariausius pastarųjų penkerių metų vardus. – *Gimtoji kalba* 10, 3–9.
- Vanagas A. 1970: *Lietuvos TSR hidronimų daryba*, Vilnius: Mintis.
- Zinkevičius Z. 2008: *Lietuvių asmenvardžiai*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.

Gauta 2011 10 21

Redakcinės kolegijos prierašas

Straipsnio autorė pateikia naują požiūrį į pastarojo meto lietuviškojo vardyno polinkius, tačiau vardų santykį su lietuvių kalbos normomis vertina kitaip nei kiti vardyno tyrėjai. Autorės teiginiai dėl dalies naujųjų vardų normiškumo, redakcinės kolegijos nuomone, yra diskutuoti.

NEW PERSONAL NAMES OF LITHUANIAN ORIGIN IN 2007–2010 AND TENDENCIES OF GIVING THEM TO NEW-BORN BABIES

Summary

The paper discusses names of Lithuanian origin, which were hardly ever given to babies some time ago but appeared in the Republic of Lithuania in 2007–2010. The paper aims at identifying names which contribute to the expansion of the Lithuanian onomastics. The key factor in the discussion is the novelty of the name; a distinction is drawn between the names suggested by the authors of the *Lietuvių vardų kilmės žodynas* (*Dictionary of Origin of Lithuanian Names*) and newly coined names, which are divided according to origin to two-stem compound, appellative, locative and truncated names.

Many new names emerged as a result of human creativity; most names listed in the *Dictionary* had already been given to new-born babies. In the names given between 2007 and 2010, most names are two-stem compound, appellative names and truncated two-stem names; of them, appellative names and truncated names are often expanded by suffixation. These types of names are characterised by the following features:

1. Two-stem compound names are coined on the basis of usual stems; however, there are cases when one of the stems is appellative, of appellative or foreign origin. Such tendency in coining new compound names is not new; it was observed in old two-stem compound names as well. The same principle applies when new borrowed names are recreated. According to the frequency of stems, in female names the second stem *mant-* and the first stem *ai-* clearly stand out.

2. Appellative names are coined in two ways: the base of unsuffixed names is usually expressed by the lexis referring to nature; the base of suffixed names is expressed by appellative names with the same stem. Suffixed appellative names, like suffixed truncated names, are built with the help of suffixes, which are of foreign origin in the new names as well as in Lithuanian hydronyms. Such names are considered acceptable.

3. The abundance of names originating from truncated names attests to a general tendency towards shortening. Such names demonstrate that newly coined truncated names and those suggested in the *Dictionary* have the inflections *-as*, *-is* and *-ius*; *-a* and *-ė*. Thus new truncated names are made on the basis of all possible variants.

KEY WORDS: name, a name of Lithuanian origin, children's names, two-stem personal name, truncated name, appellative name, suffixal name.

DAIVA SINKEVIČIŪTĖ
Vilniaus universiteto Baltistikos katedra
Universiteto g. 5, LT-01513 Vilnius
daiva.sinkeviciute@flf.vu.lt